

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το βιβλίο της Αθανασίας Δρακούλη με τίτλο *La lingua italiana nel turismo: prime lezioni*, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Δίσιγμα, είναι, υπό μία έννοια, μοναδικό στο είδος του μέχρι σήμερα στην Ελλάδα. Και αυτό συμβαίνει για δύο λόγους: πρώτον, διότι είναι το μοναδικό ελληνόγλωσσο εισαγωγικό βοήθημα για την εκμάθηση βασικών στοιχείων της ιταλικής ειδικής γλώσσας του τουρισμού· δεύτερον, διότι αφορά την ειδική επικοινωνία στο πλαίσιο ενός τομέα που —καλώς ή κακώς— θεωρείται κομβικός τόσο για την Ελλάδα, όσο και για την Ιταλία.

Η διάρθρωση του βιβλίου είναι παιδαγωγικά άρτια: το έργο είναι εύληπτο, καλύπτει πολυάριθμες επικοινωνιακές περιστάσεις μέσα από ρεαλιστικούς διαλόγους, συνοψίζει σε πίνακες τις γνώσεις που αναλύονται στις οικείες ενότητες, όπου κρίνεται αναγκαίο, ενώ και το φωνολογικό μέρος, το οποίο είχα τη χαρά να επιμεληθώ προσωπικά, αποτελεί ένα πρόσθετο πλεονέκτημα του έργου για τον αναγνώστη. Το βοήθημα *La lingua italiana nel turismo: prime lezioni* απευθύνεται σε όσους και όσες ασχολούνται με τον τουρισμό και τα συναφή επαγγέλματα, όπως ξενοδοχοϋπαλλήλους, ταξιδιωτικούς πράκτορες, υπαλλήλους εστίασης, εργαζόμενους στις μεταφορές επιβατών, εμπόρους κ.ά.

Μετά την αφομοίωση του εκπαιδευτικού υλικού που περιέχεται στο συγκεκριμένο έργο, οι ενδιαφερόμενοι και οι ενδιαφερόμενες θα είναι σε θέση να επικοινωνούν με ομιλητές της ιταλικής σε σχέση με μια πληθώρα θεμάτων που αφορούν τον τουρισμό και τις συναφείς υπηρεσίες, ενώ θα έχουν αποκτήσει μια σταθερή γλωσσική βάση αποτελούμενη από το απαραίτητο εισαγωγικό υλικό της ιταλικής ειδικής γλώσσας αυτού του τομέα, με δυνατότητα περαιτέρω συμπλήρωσης και επαύξησης των συναφών γνώσεων.

Παναγιώτης Γ. Κριμπάς

Γλωσσολόγος, Αναπληρωτής Καθηγητής στη Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών
του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (ΔΠΘ)

Κριτικός αναγνώστης και υπεύθυνος φωνολογικής επιμέλειας της παρούσας έκδοσης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΤΟ *LA LINGUA ITALIANA NEL TURISMO: PRIME LEZIONI*

Η γλώσσα, η οποία υιοθετείται στο πολυδιάστατο και πολυποίκιλο πεδίο του τουρισμού (γνωστή και ως *τουριστική ορολογία*) αποτελεί μία από τις γλώσσες για ειδικούς σκοπούς της ιταλικής η οποία απαρτίζεται από «είδια (ειδικά) γλωσσικά μέσα έκφρασης» (Βαλεοντής & Κριμπάς, 2014: 14), τόσο σε λεξιλογικό όσο και σε μορφοσυντακτικό, υφολογικό, κοινωνιογλωσσικό και πραγματολογικό επίπεδο. Τα χαρακτηριστικά αυτά γνωρίσματα διαφοροποιούν τη γλώσσα του τουρισμού, τόσο από την επίσημη γλώσσα, όσο και από τα υπόλοιπα ειδικά λεξιλόγια (*lingguaggi speciali e settoriali*) της ιταλικής (Drakouli & Milioni, 2015) και σε μεγάλο βαθμό, «δυσκολεύουν» τους/τις ελληνόγλωσσους/ες διδασκόμενους/ες στην ικανοποιητική αφομοίωσή τους και, κατ' επέκταση, στην αποτελεσματική εκμάθηση της γλώσσας του τουρισμού στο σύνολό της.

Το *La lingua italiana nel turismo: Prime lezioni* απευθύνεται σε φοιτητές, ερευνητές και επαγγελματίες του τουριστικού τομέα όλων των ειδικοτήτων που επιθυμούν να «κατακτήσουν» την ιταλική γλώσσα και να επικοινωνούν σε αυτήν, στον χώρο της εργασίας τους ή των σπουδών τους, με ευχέρεια και αποτελεσματικότητα.

Για όλα τα παραπάνω, το εν λόγω διδακτικό εγχειρίδιο:

- δημιουργήθηκε ειδικά για ελληνόγλωσσους ομιλητές στα αρχικά επίπεδα εκμάθησης της ιταλικής (A1-A2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Ξένες Γλώσσες).
- βασίζεται σε ό,τι καταλληλότερο έχουν να προσφέρουν οι θεωρητικές αρχές της σύγχρονης γλωσσοδιδασκτικής.
- αξιολογεί και αξιοποιεί, σε όλα τα τμήματά του (τις έξι θεματικές του ενότητες), την πολυμορφία, τη διαθεματικότητα και τη διεπιστημονικότητα της τουριστικής ορολογίας στην ιταλική γλώσσα.
- αναλύει, με τρόπο εύληπτο, τις κυριότερες λεξιλογικές, μορφοσυντακτικές, υφολογικές, κοινωνιογλωσσικές και πραγματολογικές δομές του *lingguaggio del Turismo*.
- εστιάζει στα σημεία εκείνα τα οποία «δυσκολεύουν» περισσότερο τους/τις ελληνόγλωσσους/ες διδασκόμενους/ες.
- απαρτίζεται από θεματικά ποικιλόμορφα (γραπτά, προφορικά και οπτικοακουστικά) κείμενα.
- διανθίζεται από δραστηριότητες διαβαθμισμένης δυσκολίας, οι οποίες διευκολύνουν την εμπέδωση όσων διδάχτηκαν και μελετήθηκαν.
- πραγματεύεται βασικές καθημερινές επικοινωνιακές καταστάσεις που λαμβάνουν χώρα σε αυθεντικά περιβάλλοντα (όπως μονάδες φιλοξενίας, ξενοδοχεία και άλλου τύπου καταλύματα, χώρους εστίασης, γραφεία ταξιδιών, κ.λπ.), μεταξύ επαγγελματιών του τουρισμού και ιταλό-γλωσσων συνομιλητών–συνεργατών–πελατών τους.

- αποσκοπεί στο να βοηθήσει τους σημερινούς διδασκόμενους/ες και αυριανούς ερευνητές, ερευνήτριες ή/και επαγγελματίες του τουριστικού τομέα να μετατρέψουν την υπό εκμάθηση ξένη γλώσσα, σε πολύτιμο «εργαλείο», που θα δώσει ώθηση στην επαγγελματική τους πορεία.

Αθανασία Δρακούλη

*Διδάσκουσα Ιταλικής γλώσσας και Ορολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης,
ΑΣΤΕ Κρήτης και Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου και
συγγραφέας του εν λόγω διδακτικού βιβλίου*

SITUAZIONI COMUNICATIVE ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

- ↳ Fare una telefonata in albergo – Ένα τηλεφώνημα στο ξενοδοχείο
- ↳ Primi incontri con alcuni italiani – Πρώτες επαφές με Ιταλούς
- ↳ Dire il proprio nome e cognome – Λέμε το όνομα και το επίθετό μας
- ↳ Fare lo spelling – Μαθαίνουμε να κατονομάζουμε τα γράμματα
- ↳ Presentare se stessi e conoscere gli altri – Συστηνόμαστε και κάνουμε γνωριμίες
- ↳ Descrivere il proprio Paese d'origine – Περιγράφουμε την χώρα καταγωγής μας
- ↳ Salutarsi – (Απο)χαιρετισμοί

CONTENUTI GRAMMATICALI ΘΕΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

- ↳ L'alfabeto italiano – Το ιταλικό αλφάβητο
- ↳ Regole della fonologia della lingua italiana
Φωνολογικοί κανόνες της ιταλικής γλώσσας
- ↳ I verbi *essere, avere, esserci, chiamarsi* nel Presente Indicativo
Τα ρήματα *essere, avere, esserci, chiamarsi* στην Οριστική του Ενεστώτα
- ↳ I pronomi personali soggetto – Οι προσωπικές αντωνυμίες
- ↳ L'accento grafico – Η (ορθο)γραφική απεικόνιση του τόνου
- ↳ L'uso delle maiuscole e delle minuscole iniziali
Η χρήση των κεφαλαίων και μικρών αρχικών γραμμάτων

CONTENUTI LESSICALI ΘΕΜΑΤΑ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

- ↳ Nomi e cognomi italiani – Ιταλικά βαπτιστικά και οικογενειακά ονόματα
- ↳ I nomi delle principali città italiane – Τα ονόματα των κυριότερων ιταλικών πόλεων
- ↳ I nomi di grandi città e isole greche – Ονόματα μεγάλων ελληνικών πόλεων και νησιών
- ↳ I giorni della settimana – Οι ημέρες της εβδομάδας
- ↳ Le parti del giorno – Τα τμήματα της ημέρας
- ↳ I giorni in rapporto al lavoro – Οι ημέρες σε σχέση με την εργασία
- ↳ Caratteristiche basilari della Grecia – Καίρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ελλάδας
- ↳ Descrivere un Paese – Περιγράφουμε χώρες

Λ'alfabeto italiano – Το ιταλικό αλφάβητο

Lettera Γράμμα		Nome Όνομα	Pronuncia Προφορά	Nomi di città italiane Όνομα ιταλικών πόλεων
Maiuscola Κεφαλαία	Minuscola Μικρά		<i>come...</i> σαν	
A	a	a	...amico, albergo	Ancona
B	b	bi	... bar, birra	Bologna
C	c	ci	... conto, cinema	Como
D	d	di	... discoteca, dolce	Domodossola
E	e	e	... edificio, elefante	Empoli
F	f	effe	... formaggio, fiore	Firenze
G	g	gi	... gatta, giro	Genova
H	h	acca	... hotel, hostess	Hone (Aosta)
I	i	i	... incontro, incasso	Imola
L	l	elle	... latte, lago	Livorno
M	m	emme	... marmellata, miele	Milano
N	n	enne	... no, non	Napoli
O	o	o	... orologio, ora	Otranto
P	p	pi	... pane, panino	Padova
Q	q	qu	... quadro, quaderno	Quarto
R	r	erre	... riva, ritorno	Roma
S	s	esse	... sale, servizio	Salerno
T	t	ti	... tassì, tè	Torino
U	u	u	... uovo, uva	Udine
V	v	vi	... vino, video	Verona
Z	z	zeta	... zaino, zucchero	Zara

Το ιταλικό αλφάβητο αποτελείται από (21) γράμματα από τα οποία:

- Τα πέντε (5) είναι φωνήεντα (*A a, E e, I i, O o, U u*) και
- Τα υπόλοιπα δεκαέξι (16) είναι σύμφωνα (*B b, C c, D d, F f, G g, L l, M m, N n, P p, Q q, R r, S s, T t, U u, V v, Z z*) με εξαίρεση το *H h*, που, φωνολογικά, δεν θεωρείται σύμφωνο αλλά χρησιμοποιείται στην ορθογραφία για να δηλώσει τη διαφορετική φωνητική αξία ενός γράμματος (βλ. *c, g, sc*, π.χ. *cima-chilometro*) ή για να διαφοροποιήσει ορθογραφικά λέξεις ομόηχες (π.χ. *ha-a, hanno-anno*).

Στην ιταλική προφέρουμε τις λέξεις κατά βάση ορθογραφικά, δηλαδή ακριβώς ή περίπου όπως γράφονται. Τα διπλά σύμφωνα προφέρονται μακρά, «τραβηγμένα», διατηρώντας τη γλώσσα για περισσότερη ώρα στο σημείο άρθρωσης: *petto, burro, stella, azzurro*

Le principali regole di fonetica italiana Οι βασικότεροι κανόνες της φωνολογίας της ιταλικής γλώσσας

Lettera Γράμμα	Pronuncia Προφορά	Esempi Παραδείγματα
ct	[tʃ] «παχύ τσ», όπως στην αγγλική λέξη <i>cheese</i> , όταν ακολουθείται από τα φωνήεντα <i>e</i> και <i>i</i>	cena, cestino, cinema
	[k] (κ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις	chi, che, chiuso, casa, cosa, cuore
g	[dʒ] «παχύ τζ», όπως στην αγγλική λέξη <i>jeep</i> , όταν ακολουθείται από τα φωνήεντα <i>e</i> , <i>i</i>	gelato, gesto, gita, girasole
	[g] (γκ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις	gatto, gonna, gusto, ghetto, ghiandola
gl	[λ:] όπως το —λι— στις λέξεις ήλιος, ελιά, παλιοί, όταν ακολουθείται από το φωνήεν <i>i</i>	famiglia, moglie, foglio, coniglio, miglio, meglio
Εξαίρεση: glicerina, glicine, negligente, anglicano, όπου προφέρεται ως [gl] (γκλ)		
	[gl] (γκλ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις	gloria, diglossia, gleba, glucosio
gn	[ɲ] όπως το —νι— στη λέξη μπάνιο, Σαντορινιοί	bagno, compagnia, gnocchi
qu, cqu	[kw], [k:w]	questo, comunque, quindici, qualità, acqua, acquistare
s	[z] (ζ) όταν δεν είναι διπλό (δηλαδή <i>ss</i>) και βρίσκεται ανάμεσα σε φωνήεντα ή πριν από ηχηρό σύμφωνο (b, d, g, l, m, n, r, v)	casa, rosa, musa, sbaglio, sdraio, sguardo, slitta, smettere, snello, sradicare, svelto
	[s] (σ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις	scuola, ansia, cassa
sc	[ʃ] «παχύ σ» όταν ακολουθείται από <i>e</i> , <i>i</i>	scena, discesa, scimmia, piscina
sc	[sk] (σκ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις	scala, scopa, scuola, schiuma, schermo
u	[u] (ου), ποτέ δεν γράφεται <i>ou</i>	turista
z	<ul style="list-style-type: none"> – [ts] μετά από σύμφωνο ή στην κατάληξη <i>-zione</i>, καθώς και στην αρχή πολλών λέξεων – [ts:] «μακρό τσ» όταν είναι διπλό (<i>zz</i>) σε πολλές λέξεις – [dz] στις υπόλοιπες περιπτώσεις, – [dz:] «μακρό τζ» ανάμεσα σε φωνήεντα όταν γράφεται μονό και, σε ορισμένες λέξεις, όταν γράφεται διπλό 	<p>pizza, piazza globalizzazione</p> <p>alzare, speranza, azione, zucchero zaino, azoto, azzurro</p>
e, o	<p>Στην πρότυπη ιταλική τα φωνήεντα <i>e</i> και <i>o</i> προφέρονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> – άλλοτε ανοιχτά [ɛ] και [ɔ] (όπως στις γαλλικές λέξεις <i>père</i> και <i>bonne</i>, αντίστοιχα) και – άλλοτε κλειστά [e] και [o] (όπως στις γαλλικές λέξεις <i>télé</i> και <i>eau</i>, αντίστοιχα)** 	<p>ανοιχτά: caffè «καφές», però «αλλά, όμως», terzo «τρίτος», poca «λίγη»</p> <p>κλειστά: perché «γιατί (ερωτηματικό)», mente «νους», mondo «κόσμος»</p>

**Σχετικά με το *e* και το *o*:

- α) όταν παίρνουν βαρεία (´) (βλ. ενότητα *L'accento grafico*) προφέρονται ανοιχτά
- β) το *e*, όταν παίρνει οξεία (´) (το *o* δεν παίρνει ποτέ οξεία) (βλ. ενότητα *L'accento grafico*) προφέρεται κλειστό,
- γ) τα άτονα τελικά *-e* και *-o* προφέρονται πάντα κλειστά, δ) στις άλλες περιπτώσεις προφέρονται άλλοτε ανοιχτά και άλλοτε κλειστά ανάλογα με τη λέξη, ε) σε μεγάλο μέρος της βόρειας Ιταλίας αυτή η διάκριση δεν τηρείται, οπότε προφέρονται κλειστά παντού

Επιπροσθέτως:

- οι αγγλικές, γαλλικές και γερμανικές λέξεις προφέρονται φωνητικά...

αλλά ιταλικά:

π.χ. *Colgate* (κολγκάτε), *hotel* (οτέλ), *whisky* (βουίσκι), *kiwi* (κίβουι),
Tv (τιβού), *CD* (τσιντί), *DVD* (ντι βου ντι), *BMW* (μπι έμμε βου)

SITUAZIONI COMUNICATIVE – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

- Chiedere e dare informazioni relative alle mansioni delle professioni del turismo
Ζητάμε και δίνουμε πληροφορίες σχετικά με τα καθήκοντα των επαγγελματιών του τουρισμού
- Interagire su ciò che si può prendere in un bar e/o in una gelateria
Διαδρούμε αναφορικά με ό,τι καταναλώνουμε σε ένα καφέ ή/και σε μία τζελατερία
- Fare i conti – Κάνουμε υπολογισμούς
- Formulare domande e dare risposte sui costi delle cose
Διατυπώνουμε ερωτήσεις και δίνουμε απαντήσεις αναφορικά με το κόστος των αντικειμένων
- Interagire alla cassa di un bar/gelateria – Αλληλεπιδρούμε στα ταμείο ενός μπαρ
- Capire una ricetta in italiano – Κατανοούμε το περιεχόμενο μίας συνταγής στην Ιταλική γλώσσα

CONTENUTI MORFOSINTATTICI ΘΕΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

- I pronomi diretti / Οι αντωνυμίες σε θέση άμεσου αντικειμένου
- I pronomi diretti "la" e "le" e i loro corrispettivi articoli determinativi
- "La" και "le" ως άμεσες αντωνυμίες και ως οριστικά άρθρα
- L'Indicativo Presente dei verbi regolari in *-ere* e *-ire* e dei irregolari *bere* e *volere*
Η Οριστική του Ενεστώτα των ομαλών ρημάτων σε *-ere* και *-ire* και των ανωμάλων *bere* και *volere*
- Il verbo *volere* nel Condizionale Semplice – Το ρήμα *volere* στην Απλή Ευκτική
- Il plurale di alcuni sostantivi irregolari – Ο πληθυντικός αριθμός κάποιων ανωμάλων ουσιαστικών
- Le preposizioni in uso... "in cucina" e al bar
Οι προθέσεις της ιταλικής σε χρήση στην... «κουζίνα» και στα καφέ

CONTENUTI LESSICALI – ΘΕΜΑΤΑ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

- "Quant'è, quanto costa (costano)?" e i modi di pagamento
«Πόσο κοστίζει/κοστίζουν;» και οι τρόποι πληρωμής
- Le operazioni matematiche – Οι μαθηματικές πράξεις
- Tutto quello che riguarda il bar e la gelateria: cosa si può ordinare da bere e da mangiare
Όλα όσα αφορούν στο μπαρ και την τζελατερία: ό,τι μπορούμε να παραγγείλουμε για να πιούμε και να φάμε
- Attrezzatura, servizi e confezioni in uso presso un bar e/o una gelateria
Εξοπλισμός, σερβίτσια και συσκευασίες σε χρήση σε ένα καφέ και μία τζελατερία
- I vari tipi di caffè in Italia – Τα είδη του καφέ στην Ιταλία
- I compiti specifici delle professioni del turismo
Τα καθήκοντα των επαγγελματιών του τουρισμού στην ιταλική
- Il gelato italiano: informazioni storiche, ingredienti, modi di prepararlo e di servirlo
Το ιταλικό παγωτό: ιστορικές πληροφορίες, συστατικά, τρόποι παρασκευής και σερβιρίσματος του
- I segni zodiacali – Τα ζώδια

Al bar – Στο καφέ

Barista: Buongiorno signore! Desidera?!

Cliente: Buongiorno! Vorrei un cappuccino e un cornetto alla crema per favore!

Barista: Subito!

Cliente: Io, intanto, vado alla cassa a fare lo scontrino.

Alla cassa – Στο ταμείο

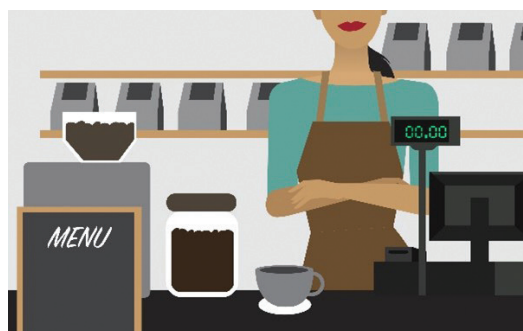
Cliente: Buongiorno, signora! Un cappuccino, un bicchiere di acqua minerale gassata e un cornetto alla crema, per favore! Quant'è?

Cassiera: Allora, il cappuccino costa un euro e dieci centesimi, più un euro e venti la brioche, più 10 centesimi per l'acqua; in tutto fanno 2 euro e 40 centesimi.

Cliente: Non ho spiccioli. Ecco a Lei 50 euro. Ha da cambiare?

Cassiera: Sì, certo. Allora, 50 meno 2 e 40 fanno 47 euro e 60 centesimi. Ecco a Lei il resto e lo scontrino. Grazie!

Cliente: Grazie a Lei.

To rĥma <i>volere</i>και το ρĥμα <i>bere</i> ...
...στην Οριστική του Ενεστώτα (θέλω)	...στο Condizionale Semplice (θα ήθελα)	...στον Ενεστώτα (πίνω)
io voglio tu vuoi lui/lei/Lei vuole noi vogliamo voi/Voi volete loro vogliono Voglio fare un viaggio all'estero (Θέλω να κάνω ένα ταξίδι στο εξωτερικό)	vorrei vorresti vorrebbe vorremmo vorreste vorrebbero Cameriere, vorrei un caffè, per favore! (Σερβιτόρε, θα ήθελα έναν καφέ, παρακαλώ)	bevo bevi beve beviamo bevete bevono Lui beve troppo vino. (Αυτός πίνει πάρα πολύ κρασί)

Secondo i dialoghi Σύμφωνα με τους διαλόγους

1. Il signore al bar ordina da bere:

			
a. un cioccolato caldo e un bicchiere di acqua liscia	b. una tazza di tè e un bicchiere di acqua frizzante	c. una spremuta d'arancia e una lattina di coca cola	d. un cappuccino e un bicchiere di acqua gassata

2. Che cosa fa il signore alla cassa

			
a. compra le sigarette	b. racconta alla cassiera un suo problema	c. aiuta il barista a preparare il cappuccino	d. paga il conto

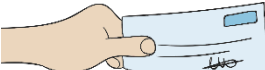

3. Il signore al bar ordina da mangiare

			
a. un panino al prosciutto cotto	b. un pezzo di pizza ai funghi	c. un cornetto alla crema	d. un tramezzino e un pasticcino al cioccolato

4. Quant'è il conto in tutto?

50 euro tondi tondi	47 euro e 60 centesimi	2 euro e 40 centesimi	chissà?!
---------------------	------------------------	-----------------------	--

5. Come paga il cliente?

			
a. Con la carta di credito	b. Con un'applicazione scaricata al suo cellulare	c. Con un assegno	d. In contanti